

Walory przyrodnicze i kulturowe

Zaktualizowano: 9 września 2026

1. Ogólna charakterystyka Gminy Wola Mysłowska

Gmina Wola Mysłowska pod względem administracyjnym położona jest w powiecie łukowskim w województwie lubelskim. Zajmuje powierzchnię 12 107 ha (121 km²). W skład gminy wchodzi 21 sołectw: Baczków, Błażków, Ciechomin, Dwornia, Dychawica, Germanicha, Grudź, Jarczew, Kamień, Ksawerynów, Lisikierz, Mysłów, Nowy Świat, Osiny, Powały, Stara Huta, Świder, Wandów, Wilczyska, Wola Mysłowska i Wólka Ciechomska.

Pierwsze wzmianki historyczne dotyczące Gminy pochodzą z XVI wieku. Tereny te wchodziły wtedy w skład powiatu stężyckiego w Ziemi Sandomierskiej. W tym powiecie Wola Mysłowska pozostawała do 1793 r. Po III rozbiorze Polski znalazła się pod zaborem austriackim - w Galicji Zachodniej. Potem weszła w skład Księstwa Warszawskiego, a od 1815 r. Królestwa Polskiego zaboru rosyjskiego. Nowe podziały administracyjne sprawiły, że okolice te zaczęto określać mianem Podlasia - mając na myśli Podlasie Południowe. Pierwsza Wojna Światowa przyniosła na tym terenie panowanie niemieckie, by w 1918 r. wrócić, wraz z całym powiatem łukowskim, do odrodzonego państwa polskiego. W czasach międzywojennych, obszar gminy znajdował się w granicach województwa lubelskiego, powiatu łukowskiego.

Po Drugiej Wojnie Światowej, do 1954 r., na obszarze obecnej Gminy Wola Mysłowska funkcjonowały Gminy Jarczew i Mysłów. Obie jednostki zostały zniesione w 1954 r. wraz z reformą wprowadzającą gromady w miejsce gmin. W 1973 r. reaktywowano gminy, a w miejsce Gminy Jarczew i Mysłów utworzono jedną jednostkę administracyjną z siedzibą w Woli Mysłowskiej. W 1975 r. Gminę Wola Mysłowska włączono do województwa siedleckiego, gdzie znajdowała się do 1998 r. Po reformie administracyjnej w 1999 r. Gmina Wola Mysłowska wchodzi w skład powiatu łukowskiego i województwa lubelskiego.

Gmina Wola Mysłowska, według podziału fizyczno-geograficznego Polski Kondrackiego, położona jest na terenie dwóch mezoregionów: Wysoczyzny Żelechowskiej - będącej częścią Niziny Południowopodlaskiej oraz Równiny Łukowskiej - będącej częścią Niziny Środkowomazowieckiej.

W obrębie gminy dominują użytki rolne stanowiące ok. 80% powierzchni, w tym łąki trwałe stanowiące niespełna 17% powierzchni. Lasy i grunty zadrzewione to ok. 17% powierzchni. Wskaźnik urbanizacji jest niski - powierzchnie zabudowane i zurbanizowane stanowią niespełna 3% obszaru gminy.

2. Ukształtowanie (rzeźba) terenu i klimat

Powierzchnia terenu w gminie charakteryzuje się mało urozmaiconą rzeźbą, z

niewielkimi deniwelacjami. Teren jest lekko falistą równiną z wyraźnie wykształconymi obniżeniami dolin rzecznych. Spadki terenu nie przekraczają 5%. Rzeźba terenu gminy jest wynikiem procesów fluwioglacjalnych towarzyszących przesuwaniem się lądolodu w okresie plejstocenu, w czasie zlodowacenia środkowopolskiego, w stadiale Odry i Warty, a następnie procesów peryglacjalnych. W granicach administracyjnych gminy powierzchnia terenu wznosi się na wysokość od około 155 m n.p.m do 192 m n.p.m. Środkowa część gminy położona jest na wysokości około 180 m n.p.m, natomiast najniżej położone tereny występują na zachodzie gminy, w okolicy miejscowości Wilczyńska (157,3 m n.p.m), w dolinie rzeki Wilga. Na powierzchni gminy zaznacza się szereg stopni rozdzielonych łagodnymi stokami. Najwyższy stopień wznosi się na wysokości 185 – 190 m n.p.m i znajduje się w rejonie Lasu Wilczyńskiego i Wólki Ciechomskiej, w zachodniej części gminy. Najniższy stopień wznosi się na wysokość 170 – 175 m n.p.m i zajmuje największą powierzchnię w rejonie Mysłowa. W morfologii gminy wyróżnić można płaty wysoczyzny morenowej, równiny sandrowe, doliny rzek, obniżenia bezodpływowe, obniżenia powytopiskowe oraz wydmy. Pojedyncze, rozproszone wały moreny czołowej o wysokości względnej do 4 m i długości do 500 m występują w okolicy wsi Grudź, Ksawerynów, Wola Mysłowska, Ciechomin i Mysłów. Teren gminy urozmaicają lokalne wydmy o wysokości względnej dochodzącej 3 m oraz niewielkie zagłębienia deflacyjne o głębokości do 1,5 m.

Rzeźba terenu w gminie jest mało urozmaicona z niewielkimi deniwelacjami terenu - okolice Wólki Ciechomskiej Obniżenie bezodpływowe - sołectwo Lisikierz

Gmina Wola Mysłowska leży w strefie klimatu umiarkowanego. Ze względu na położenie w środkowej części Europy klimat tego obszaru podlega wpływom morskim i kontynentalnym.

3. Wody powierzchniowe

Doliny rzek są dobrze wykształcone. Rzeką Wilga na terenie gminy ma dolinę o przebiegu równoleżnikowym w górnym odcinku i subpołudnikowym w dolnym odcinku. Rzeką wciną się w powierzchnię wysoczyzny polodowcowej. Dochodzą do niej liczne, ale niewielkie doliny cieków stałych, okresowych i epizodycznych. Źródła rzeki znajdują się na obniżeniu terenu pomiędzy wsiami Kasyldów i Teodorów w gm. Krzywda w powiecie łukowskim. Z tego samego obniżenia wypływa rzeka Mała Bystrzyca, kierująca swoje wody na wschód i po trzydziestu kilometrach wpadająca do Bystrzycy. Zjawisko wspólnego wypływu, rozwidlenie na dwa lub więcej ramion odprowadzających wody do różnych działów nazywamy bifurkacją (łac. *bi* – podwójny i *furca* – widły, rozwidlenie). Zjawisko to jest bardzo rzadko spotykane. Występuje na terenach zabagnionych, jak w tym przypadku, lub na rzekach o łagodnym nurcie na terenach równinnych.

Dolina Wilgi - okolice m. Dwornia Dolina Wilgi - okolice m. Wilczyńska Przełomowy odcinek Doliny Wilgi k. Wilczysk

W północnej części gminy występuje dolina rzeki Świder i jego bezimiennych dopływów. Świder powstaje z dwóch strug źródłowych: jedna o nazwie Świder Południowy lub Właściwy wypływa ze źródeł pomiędzy wsią Świder i Ciechomin, druga nazywana Świdrem Wschodnim lub Różanką – na wschód od miasta Stoczek Łukowski, pod wsią

Róża Podgórna, na łąkach przyległych do zachodniego skraju rozległego kompleksu leśnego o nazwie Lasy Łukowskie.

Teren gminy Wola Mysłowska cechuje się występowaniem drobnych lecz licznych, śródleśnych i śródpolnych, oczek wodnych oraz stawów rybnych. Miejsca te stanowią swoiste enklawy przyrodnicze wpływające na bioróżnorodność tego terenu. Naturalne zbiorniki wodne („oczka wodne”) mają pochodzenie polodowcowe. Największe skupiska tych form znajdują się w okolicy miejscowości Grudź, Wandów i Ciechomin. Stawy rybne stanowią mają pochodzenie antropogeniczne i związane są z prowadzoną gospodarką rybacką. Na terenie gminy zlokalizowane są w miejscowości Mysłów, Jarczew i Nowy Świat.

"Czarne Bagno" - śródleśne oczko wodne k. Grudzi "Czarne Bagno" k. Grudzi z wykształconym torfowiskiem przejściowym **4 Turystyka i rekreacja**

Burzliwa historia tych terenów (liczne najazdy Prusów, Tatarów, Jaćwingów i Litwinów, a w czasach nowożytnych i współczesnych zniszczenia spowodowane potopem szwedzkim, zaborami oraz przetaczającymi się tędy frontami podczas obu wojen światowych) sprawiły, iż na terenach tych nie zachowało się zbyt wiele obiektów materialnych. Wśród obiektów zabytkowych najciekawsze są tu:

- zespół dworsko-pałacowy w Wilczyskach z XVIII wieku z pozostałościami parku krajobrazowego, o powierzchni około 7,6 ha,
- zespół pałacowo-dworski w Wilczyskach
- fortyfikacje ziemne w Wilczyskach,
- zespół dworsko-pałacowy w Jarczewie z XIX wieku, a także park krajobrazowy ze stawami, zespół zajmuje powierzchnię 17,41 ha,
- zespół dworsko-pałacowy w Mysłowie z XVII wieku z parkiem o powierzchni około 2 ha,
- dwa parki podworskie w Baczkowie i w Mysłowie.

Zespół pałacowo-dworski w Wilczyskach Zespół pałacowo-dworski w Jarczewie

Do atrakcyjnych pod względem przyrodniczym miejsc na terenie gminy Wola Mysłowska należą:

- dolina Świdra i jego dopływów,
- dolina Wilgi z rozległymi łąkami, kompleksami stawów w okolicach Woli Mysłowskiej i Jarczewa oraz w okolicy miejscowości Wilczyska,
- Las Wilczyński o powierzchni 118 ha.

Na terenie miejscowości Wandów znajduje się Kościół parafialny pod wezwaniem św. Antoniego Padewskiego. Cmentarz przykościelny należy do strefy konserwatorskiej „A”. Na terenie gminy znajduje się obiekt noclegowy całoroczny - "Dom myśliwski" w Wilczyskach z 10 miejscami noclegowymi. Przez teren gminy biegną szlaki rowerowe, stanowiące część większego ciągu rowerowo - turystycznego pn. Szlak Ziemi Łukowskiej o długości 335,5 km. Na terenie gminy Wola Mysłowska długość szlaku wynosi 24,3 km.

5. Środowisko Przyrodnicze

Środowisko przyrodnicze gminy Wola Myśłowska ukształtowane zostało przez czynniki naturalne takie jak: zróżnicowanie siedlisk, klimat, naturalne wędrówki roślin i zwierząt, na które nałożyły się czynniki antropogeniczne w postaci osadnictwa, rozwoju rolnictwa, leśnictwa i komunikacji. Obecnie rolnictwo jest działem gospodarki o największym wpływie na środowisko naturalne tego terenu. Rozwój rolnictwa sprawił, iż na terenie gminy dominuje krajobraz typowo rolniczy w postaci mozaiki pól uprawnych, łąk i pastwisk. Nieliczne i niewielkie kompleksy leśne są położone w izolowanych płatach na całym terenie gminy. Nie oznacza to jednak, iż świat przyrody jest ubogi i jednorodny! O bogactwie przyrodniczym tego terenu świadczy chociażby ilość projektowanych rezerwatów przyrody (3) oraz użytków ekologicznych (19)! Związane są one głównie z licznie występującymi na tym terenie oczkami wodnymi, wokół których wykształciły się liczne zespoły szuwarowe i torfowiskowe, będące siedliskiem rzadkich i chronionych roślin oraz ostoją zwierząt związanych ze środowiskiem wodno-błotnym.

Krajobraz rolniczy - typowy dla gminy Wola Myśłowska **FLORA**

Dominujący areal na terenie gminy zajmują **fitocenozy pól uprawnych (zbiorowiska segetalne=agrocenozy) oraz zbiorowiska ruderalne**. Występuje tu niemal pełna seria troficzna zbiorowisk segetalnych: od związanego ze skrajnie ubogimi glebami piaszczystymi zespołu chłodka drobnego (*Arnosserido- Scleranthetum*), po związany z żyznymi glebami zespół wyki czteronasiennej (*Vicetum tetraspermae*). W uprawach roślin okopowych zastępują je zespoły palusznika krwawego (*Digitarietum ischaemi*) oraz chwastnicy jednostronnej (*Echinochloo-Setarietum*). Z ciekawszych zbiorowisk segetalnych wymienić należy zbiorowiska z rzędu *Centauretalia cyani* - występujące dość powszechnie, ale cechujące się występowaniem w ich składzie, niegdyś pospolitych, a obecnie coraz rzadszych gatunków, jak np. kąkol (*Agrostemma githago*).

Zbiorowisko segetalne z rzędu Centauretalia cyani z kąkolem i chabrem bławatkiem
Coraz rzadszy chwast upraw zbożowych - kąkol (Agrostemma githago) Mak wątpliwy (Papaver dubium) w uprawach zbóż ozimych

Do najciekawszych zbiorowisk roślinnych, zasiedlających licznie występujące na tym terenie podłoża piaszczyste i żwirowe, zaliczyć możemy:

- psammofilne murawy szczotlichowe (*Spergulo vernalis-Coryneforetum*) – skrajnie ubogie florystycznie zbiorowiska z panującą szczotlichą siwą. Zespół ten możemy spotkać na obszarze sandrów, na wydmach śródlądowych i obszarach akumulacji piasku. Szczególnie licznie występuje w okolicy Ciechomina, Grudzi i Starej Huty (sandry, moreny). Dość powszechnie występuje również jako zbiorowisko zastępcze w miejscach zdegradowanych (ugory, zręby, pobocza dróg, żwirownie). Stanowią miejsca bytowania wielu ciekawych kserofilnych gatunków zwierząt.

Murawa szczotlichowa (Spergulo vernalis-Coryneforetum) Rozchodnikowiec wielki (Hylotelephium/Sedum maximum) - jeden ze składników ubogich muraw psammofilnych

- zespół żmijowca i nostryków (*Echio-Melilotetum*) - zespół ciepłolubnych, wysokich bylin ruderalnych z dominującym żmijowcem zwyczajnym (*Echium vulgare*) i nostrykami: białym (*Melilotus alba*) i żółtym (*M. officinalis*). Jest to ciekawe

zbiorowisko roślinne z uwagi na swój efektowny wygląd (znaczny udział wysokich kwitnących bylin) oraz wybitnie miododajny charakter – w związku z czym stanowi przebogatą bazę pokarmową dla wielu ciekawych gatunków owadów.

Zbiorowiska leśne, z racji dużego rozdrobnienia i młodego wieku drzewostanu, cechują się znacznym zubożeniem gatunkowym. Do najbardziej interesujących kompleksów leśnych zaliczyć możemy niewątpliwie Las Wilczyński. Jest to kompleks leśny porastający zbocze doliny Wilgi, cechujący się znacznym zróżnicowaniem siedlisk – od zbiorowisk grądowych (*Tilio-Carpinetum*), po bór mieszany (*Pino-Quercetum*). Jest on miejscem występowania wielu rzadkich i ciekawych gatunków roślin w tym: wawrzynka wilczylika, przylaszczki, miodunki plamistej, kruszczyka szerokolistnego, gnieźnika leśnego, widłaka goździstego, widłaka jałowcowatego, kopytnika pospolitego, łuskiwnika różowego, zerwy kłosowej, dzwonka szerokolistnego, kokoryczki wonnej, konwalii majowej.

Las Wilczyński - zbiorowisko grądowe (Tilio-Carpinetum)

Innym ciekawym kompleksem jest las ciągnący się od Woli Mysłowskiej, poprzez Wólkę Ciechomską, po Baczków. Jest to kompleks bardzo zróżnicowany siedliskowo. Jego południowy skraj, o charakterze grodu, jest miejscem liczego występowania storczyka - podkolana białego. W jego północnym skraju – pomiędzy miejscowościami Wólka Ciechomska i Ciechomin – znajduje się zagłębienie deflacyjne wypełnione wodą. Jest ono miejscem występowania boru bagiennego (*Vaccino uliginosi-Pinetum*). Drzewostan budowany jest tu przez sosnę i brzozę omszoną. W runie występuje borówka bagienna, bagno zwyczajne, wełnianka pochwowata i wąskolistna, żurawina zwyczajna i modrzewnica zwyczajna, rosiczka okrągłolistna. Na sąsiadujących z niecką deflacyjną wyniesieniach terenu występują bory, w runie których występuje m.in. widłak goździsty i jałowcowaty.

Bór bagienno (Vaccino uliginosi-Pinetum) Osobliwością tego miejsca jest występowanie rojnika pospolitego (*Jovibarba sobolifera*). *Rojnik pospolity (Jovibarba sobolifera) k. Wólki Ciechomskiej*

Ciekawym kompleksem jest także las ciągnący się od miejscowości Ciechomin w kierunku miejscowości Świder. Stanowi on miejsce występowania rzadkiego w kraju grzyba – okratka australijskiego (*Clathrus archeri*).

Okratek australijski (Clathrus archeri)

Zbiorowiska wodne, szuwarowe i torfowiskowe związane są zarówno z kompleksami stawów rybnych, jak i oczkami wodnymi rozsianymi po całym obszarze gminy: od Grudzi poprzez Wandów, Osiny po Starą Hutę. Do najciekawszych zbiorowisk roślinnych związanych ze środowiskiem wodnym możemy zaliczyć:

- zespół rdestnicy pływającej (*Potamogetonum natantis*) występujący w oczkach wodnych koło Ciechomina (niestety największe stanowisko uległo zniszczeniu wskutek zarośnięcia przez pałkę szerokolistną),

Zespół rdestnicy pływającej (Potamogetonum natantis) koło Ciechomina

- zespół lilii wodnych (*Nupharo-Nymphaetum albae*) występujący na stawach w

Mysłowie, w starorzeczu Wilgi koło Germanichy, na śródpolnym oczku wodnym koło Grudzi, *Zespół lilii wodnych (Nupharo-Nymphaetum albae) koło Grudzi*

- zespół grzybieni północnych (*Nymphaetum candidae*) w 2 dystroficznych oczkach wodnych koło miejscowości Grudź, *Zespół grzybieni północnych (Nymphaetum candidae) koło miejscowości Grudź*
- zespół ponikła błotnego (*Eleocharietetum palustris*) występującego w małych płatach koło miejscowości Ciechomin, Lisikierz i Ksawerynów,
- zespoły rzepichy i kropidła wodnego (*Oenathe-Roripetum*) występujące w okolicy Ciechomina, Woli Mysłowskiej i Grudzi.

Osobliwością przyrodniczą jest występowanie na terenie gminy Wola Mysłowska torfowisk przejściowych ze związku *Rhynchosporion albae* oraz kontynentalnych torfowisk wysokich z zespołu *Ledo-Sphagnetum magellanicum*:

- torfowisko przejściowe ze związku *Rhynchosporion albae* występuje na kilku zbiornikach wodnych koło miejscowości Grudź. Najlepiej wykształcone zbiorowisko tego typu występuje na obrzeżach lasu przy drodze Stoczek Łukowski-Osiny. Jest to miejsce występowania wielu rzadkich roślin m.in.: widłaka torfowego, przygiełki białej, rosiczki pośredniej, rosiczki okrągłolistnej, modrzewnicy zwyczajnej, pływacza zwyczajnego, grzybieni północnych, i wełnianki wąskolistnej, *Torfowisko przejściowe ze związku Rhynchosporion albae koło miejscowości Grudź*
- kontynentalne torfowisko wysokie *Ledo-Sphagnetum magellanicum*. Najlepiej wykształcony płat występuje koło Mysłowa na śródleśnym zbiorniku wodnym. Rolę dominującą pełni tu torfowiec magellański i błotny oraz żurawina błotna. Ponadto występuje tu rosiczka okrągłolistna, modrzewnica zwyczajna, bagno zwyczajne, borówka bagienna, wełnianka wąskolistna i pochwowata. Na obrzeżach zbiornika występuje tojeść bukietowa, wierzba śniada, pływacz zwyczajny, czermień błotna. *Kontynentalne torfowisko wysokie (Ledo-Sphagnetum magellanicum) koło m. Mysłów*

Bardzo ciekawym obiektem są łąki koło miejscowości Germanicha i Nowy Świat położone w dolinie Wilgi. Są one miejscem występowania reliktu polodowcowego – wielosiła błękitnego (*Polemonium caeruleum*). Ta piękna roślina występuje tu w znacznej ilości, a jej populację można szacować na ponad 1500 egzemplarzy! Ponadto dolina Wilgi jest miejscem występowania wielu innych rzadkich roślin m.in.: rutewki wąskolistnej, listery jajowatej, kukułki szerokolistnej i krwistej, wawrzynka wilczyłyko, zdrojówki rutewkowatej.

Łąki w dolinie Wilgi koło miejscowości Germanicha i Nowy Świat - stanowisko wielu rzadkich gatunków roślin Wielosił błękitny (Polemonium caeruleum)

ZESTAWIENIE WYBRANYCH GATUNKÓW ROŚLIN NACZYNIOWYCH Z TERENU GMINY WOLA MYŚŁOWSKA

Widłak goździsty (<i>Lycopodium clavatum</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : NT CLPP ⁴⁾ : -	Widłak jałowcowaty (<i>Lycopodium annotinum</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : NT CLPP ⁴⁾ : -
--	---

Widłaczek torfowy (<i>Lycopodiella inundata</i>) OCHRONA ¹⁾ : ścisła PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : EN CLPP ⁴⁾ : EN	Widlicz cyprysowy (<i>Diphasiastrum tristachyum</i>) OCHRONA ¹⁾ : ścisła PCKR ²⁾ : EN PCLR ³⁾ : EN CLPP ⁴⁾ : VU
Nasięźrzał pospolity (<i>Ophioglossum vulgatum</i>) OCHRONA ¹⁾ : ścisła (wymaga ochrony czynnej) PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : VU CLPP ⁴⁾ : -	Kukułka szreokolistna (<i>Dactylorhiza majalis</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : NT CLPP ⁴⁾ : VU
Kukułka krwista (<i>Dactylorhiza incarnata</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : NT CLPP ⁴⁾ : VU	<i>Dactylorhiza x aschersoniana</i> OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : -
Kruszczyk szerokolistny (<i>Epipactis helleborine</i>/<i>E. latifolia</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : -	Listera jajowata (<i>Listera ovata</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : LR
Gnieźnik leśny (<i>Neottia nidus-avis</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : VU	Podkolan biały (<i>Platanthera bifolia</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : VU
Grzybienie białe (<i>Nymphaea alba</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : LR	Grzybienie północne (<i>Nymphaea candida</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : VU PCLR ³⁾ : NT CLPP ⁴⁾ : -DD
Wawrzynek wilczełyko (<i>Daphne mezereum</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : VU	
Rosiczka okrągłolistna (<i>Drosera rotundifolia</i>) OCHRONA ¹⁾ : ścisła PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : NT CLPP ⁴⁾ : EN	Rosiczka pośrednia (<i>Drosera intermedia</i>) OCHRONA ¹⁾ : ścisła PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : NT CLPP ⁴⁾ : -
Miodunka plamista (<i>Pulmonaria officinalis</i>)	Przylaszczka (<i>Hepatica nobilis</i>)
Pomocnik baldaszkowy (<i>Chimaphila umbellata</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : NT CLPP ⁴⁾ : LR	Bagno zwyczajne (<i>Ledum palustre</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : LR
Modrzewnica zwyczajna (<i>Andromeda polifolia</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : VU	Bobrek trójlistkowy (<i>Menyanthes trifoliata</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : -

Goryczka wąskolistna (<i>Gentiana pneumonanthe</i>) OCHRONA ¹⁾ : ścisła (wymaga ochrony czynnej) PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : VU CLPP ⁴⁾ : EN	Wielosil błękitny (<i>Polemonium caeruleum</i>) OCHRONA ¹⁾ : ścisła (wymaga ochrony czynnej) PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : VU CLPP ⁴⁾ : EN
Przetacznik długolistny (<i>Veronica longifolia ssp. maritimum</i>)	Starzec nadrzeczny (<i>Senecio fluviatilis</i>)
Miodownik melisowaty (<i>Melittis melissophyllum</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : -	Kokorycz pełna (<i>Corydalis solida</i>) OCHRONA ¹⁾ : - PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : VU
Złoc mała (<i>Gagea minima</i>) OCHRONA ¹⁾ : - PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : VU	Dziewięcisz pośredni (<i>Carlina intermedia</i>) OCHRONA ¹⁾ : - PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : NT CLPP ⁴⁾ : DD
Dzwonek szczeciniasty (<i>Campanula cervicaria</i>) OCHRONA ¹⁾ : - PCKR ²⁾ : DD PCLR ³⁾ : DD CLPP ⁴⁾ : -	Dzwonek szerokolistny (<i>Campanula latifolia</i>) OCHRONA ¹⁾ : częściowa PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : NT CLPP ⁴⁾ : DD
Selernica żyłkowana (<i>Cnidium dubium</i>) OCHRONA ¹⁾ : - PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : VU	Zdrowówka rutewkowata (<i>Isopyrum thalictroides</i>) OCHRONA ¹⁾ : - PCKR ²⁾ : - PCLR ³⁾ : - CLPP ⁴⁾ : VU
Objaśnienia: 1) na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin 2) Polska Czerwona Księga Roślin, Kaźmierczakowa R., Zarzycki K. (red.) 2015 3) Czerwona lista roślin i grzybów Polski, Zarzycki K. Mirek Z., Wojewoda W., Szelański Z., 2006 4) Czerwona lista roślin naczyniowych Niziny Południowopodlaskiej, Głowacki Z., Falkowski M., Krechtowski J., Marciniuk J., Marciniuk P., Nowicka-Falkowska K., Wierzba M., 2003	
CR - krytycznie zagrożony, EN - zagrożony, VU - narażony, NT - bliski zagrożenia, LR/LC - gatunki niskiego ryzyka, DD - brak danych	

FAUNA

Świat fauny gminy Wola Mysłowska reprezentowany jest głównie przez gatunki związane z krajobrazem rolniczym. Brak na tym terenie dużych kompleksów leśnych sprawia, że gatunki leśne reprezentowane są głównie przez drobnych i pospolitych przedstawicieli fauny. Wyjątkiem jest świat ptaków – mozaika środowisk, będąca efektem występowania na tym terenie wielu form polodowcowych oraz wtórnych siedlisk związanych z działalnością człowieka sprawia, że awifauna regionu jest bardzo bogata. **Ptaki** to zdecydowanie najliczniejsza gromada reprezentująca faunę tego terenu. Na terenie gminy Wola Mysłowska stwierdzono dotychczas występowanie 171 gatunków ptaków z czego 128 to gatunki lęgowe i potencjalnie lęgowe. Na tak duże bogactwo ornitofauny

wpływa niewątpliwie duże zróżnicowanie siedliskowe terenu, jak i jego duże znaczenie jako lokalny szlak migracyjny (zwłaszcza doliny Wilgi i Świdra).

Żuraw (Grus grus) - jeden z wielu przedstawicieli ptaków wodno-błotnych gniazdujących na terenie gminy

Najliczniej reprezentowane są gatunki środowisk otwartych, związanych z krajobrazem rolniczym, i wodno-błotnych. Zdecydowanie mniej liczne są gatunki leśne. Rozległe pola i łąki (oraz występujące w nich śródpolne zadrzewienia) stanowią miejsce występowania kilku cennych gatunków związanych z krajobrazem rolniczym: błotniaka łąkowego (*Circus pygargus*) – gatunek umieszczony w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt, kobuza (*Falco subbuteo*), pustułka (*Falco tinnunculus*), uszatki (*Asio otus*), przepiórki (*Coturnix coturnix*), świergotka polnego (*Anthus campestris*), białorzytki (*Oenanthe oenanthe*), jarzębatki (*Sylvia nisoria*), dudka (*Upupa epops*), krętogłowa (*Jynx torquilla*), ortolana (*Emberiza hortulana*) i srokosza (*Lanius excubitor*).

Bocian biały (Cicconia cicconia) - ambasador polskiej wsi Kawka (Corvus monedula) to jeden z liczniejszych krukowatych na terenie gminy Wola Mysłowska Mazurek/wróbel polny (Passer montanus) jeden z gatunków ściśle związanych z krajobrazem rolniczym Puszczyk zwyczajny (Strix aluco) - najliczniejsza i najczęściej spotykana sowa Europy. Dudek (Upupa epops) to jeden z najpiękniejszych przedstawicieli tutejszej awifauny Rozległe łąki i zakrzaczenia w dolinach Wilgi i Świdra stanowią miejsce gniazdowania m.in.: derkacza (*Crex crex*) – gatunek wymieniony w „Dyrektywie ptasiej” jako globalnie zagrożony w Europie, dziwonii (*Carpodactes erythrinus*), zimorodka (*Alcedo atthis*), świerszczaka (*Locustella naevia*), strumieniówki (*Locustella fluviatilis*), kszyka (*Gallinago gallinago*) i krwawodzioba (*Tringa totanus*). Z ciekawszych gatunków związanych z terenami leśnymi wymienić należy: trzmiełojada (*Pernis apivorus*), bociana czarnego (*Cicconia nigra*), dzięcioła czarnego (*Dryocopus martius*), dzięcioła zielonego (*Picus viridis*), dzięcioła średniego (*Dendrocopos medius*), lelka (*Caprimulgus europaeus*), turkawkę (*Streptopelia turtur*), lerkę (*Lullula arborea*). Z awifauny związanej z siedzibami ludzkimi niewątpliwie najciekawszymi gatunkami są: płomykówka (*Tyto alba*) i puszczyk (*Strix aluco*).

Dzięcioł zielony (Picus viridis) Uszatka (Asio otus)

Bardzo ciekawie prezentuje się również grupa ptaków wodno-błotnych. Z pośród gatunków lęgowych na uwagę zasługuje fakt gniazdowania 4 gatunków perkozów (na 5 lęgowych w Polsce!) tj. perkoza dwuczubego (*Podiceps cristatus*), rdzawoszyiego (*P. griseigena*), perkozka (*P. rufficollis*) i zausznika (*P. nigricollis*). Wśród gatunków lęgowych znajduje się również żuraw (*Grus grus*), bąk (*Botaurus stellaris*), wodnik (*Rallus aquaticus*), krakwa (*Anas strepera*), czernica (*Aythya fuligula*), głowienka (*Aythya ferina*), remiz (*Remiz pendulinus*). Na szczególną uwagę zasługuje fakt gniazdowania na terenie gminy Wola Mysłowska rybitwy białowąsej (*Chlidonias hybrida*) – bardzo rzadkiego gatunku lęgowego w kraju (do niedawna wszelkie lęgi tego gatunku podlegały zgłaszaniu Komisji Faunistycznej PTZool). Drugim lęgowym gatunkiem rybitwy jest rybitwa czarna (*Chlidonias niger*).

Rybitwa białowąsa (Chlidonias hybrida) Rybitwa białoskrzydła (Chlidonias leucopterus).

W Polsce gatunek objęty ścisłą ochroną gatunkową. W Polskiej Czerwonej Księdze uznany za gatunek bliski zagrożenia. Perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*) - jeden z 4 lęgowych gatunków perkozów

Wśród ptaków niełgowych regularnie spotyka się żerującego na stawach w Mysłowie bielika (*Haliaetus albicilla*), rybołowa (*Pandion haliaetus*), a na łąkach w dolinie Wilgi orlika krzykliwego (*Aquila pomarina*). Podczas migracji wiosennych i jesiennych na rozlewiskach w dolinie Wilgi oraz na stawach w Mysłowie i Jarczewie spotkamy liczne stada: siewek złotych (*Pluvialis apricaria*), batalionów (*Philomachus pugnax*), krwawodziobów (*Tringa totanus*), gęsi zbożowych (*Anser fabalis*), białoczelnych (*Anser albifrons*) i gęgaw (*Anser anser*). Spotkamy tu również łabędzia krzykliwego (*Cygnus cygnus*), czaplę białą (*Ardea alba*), ohara (*Tadorna tadorna*), brodziec śniadego (*Tringa erytropus*), kwokacza (*Tringa nebularia*) oraz wiele innych rzadkich i ciekawych gatunków. Niezwykle interesującym gatunkiem wędrownym odnotowanym na terenie gminy był orzełek (*Aquilla pennata*) – skrajnie nieliczny ptak w Polsce, którego krajową populację szacuje się na nie więcej niż 5 par lęgowych!

Czapla biała (*Ardea alba*) - stawy rybne w Mysłowie Łabędź niemy (*Cygnus olor*)

Ssaki reprezentowane są głównie przez gatunki związane ze środowiskiem rolniczym i wodnym i w większości są to gatunki pospolite w całym kraju. Do ciekawszych gatunków zliczyć możemy łosia (*Alces alces*) – jest to największe dziko żyjące zwierzę na tym obszarze.

Łoś (*Alces alces*) to największy współcześnie żyjący gatunek ssaka kopytnego z rodziny jeleniowatych i największe wolno żyjące zwierze na terenie gminy Wola Mysłowska

Ponadto spotkamy tu również takie gatunki jak: dzik, sarna, zając szarak, lis, borsuk, kuna domowa, kuna leśna, tchórz, łasica, norka amerykańska, wydra, bóbr europejski, piżmak, wiewiórka, jeż europejski, kret, rzęsorek rzeczek, ryjówka aksamitna, nornica ruda, nornik bury, mysz domowa, mysz leśna, mysz polna, badylarka, gacek wielkouch. Jeż europejski (*Erinaceus europaeus*) Sarna europejska (*Capreolus capreolus*) **Gady**, z racji słabego zalesienia i braku dogodnych siedlisk, reprezentowane są jedynie przez 3 gatunki:

- jaszczurkę zwinkę (*Lacerta agilis*)
- jaszczurkę żyworodną (*Lacerta vivipara*)
- padalca (*Anguis fragilis*)

Jaszczurka zwinka (<i>Lacerta agilis</i>)	Jaszczurka żyworodna, żyworódka (<i>Zootoca vivipara</i>)
Padalec zwyczajny (<i>Anguis fragilis</i>)	

W związku ze stosunkowo licznym występowaniem śródpolnych i śródleśnych oczek wodnych oraz kompleksów stawów rybnych świat **płazów** jest znacznie bogatszy. Występuje tu 12 (13?) gatunków płazów:

- traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*)

- traszka zwyczajna (*Triturus vulgaris*)
- kumak nizinny (*Bombina bombina*)
- ropucha szara (*Bufo bufo*)
- ropucha zielona (*Bufo viridis*)
- ropucha paskówka (*Bufo calamita*)
- grzebiuszka ziemna (*Pelobates fuscus*)
- rzekotka drzewna (*Hyla arborea*)
- żaba trawna (*Rana temporaria*)
- żaba moczarowa (*Rana arvalis*)
- żaba śmieszka (*Rana ridibunda*)
- żaba wodna/żaba jeziorkowa (*Rana esculenta/Rana lessonae*)

<i>traszka grzebieniasta (Triturus cristatus)</i>	<i>traszka zwyczajna (Triturus vulgaris)</i>
<i>kumak nizinny (Bombina bombina)</i>	<i>ropucha paskówka (Bufo calamita)</i>
<i>ropucha szara (Bufo bufo)</i>	<i>grzebiuszka ziemna (Pelobates fuscus)</i>
<i>żaba trawna (Rana temporaria)</i>	<i>żaba wodna/żaba jeziorkowa (Rana esculenta/Rana lessonae)</i>
<i>żaba wodna/żaba jeziorkowa (Rana esculenta/Rana lessonae)</i>	<i>rzekotka drzewna (Hyla arborea)</i>
<i>żaba wodna/żaba jeziorkowa (Rana esculenta/Rana lessonae)</i>	<i>żaba moczarowa (Rana arvalis)</i>

Owady to grupa najłatwiej rozpoznana. Mimo to, z uwagi na fakt, iż teren gminy stanowi mozaikę siedlisk, świat owadów jest bogaty i zróżnicowany - ci świadczą o dobrym stanie środowiska naturalnego na tym obszarze. Do najciekawszych gatunków stwierdzonych na terenie gminy Wola Mysłowska należą: (Motyle):

- Paź królowej (*Papilio machaon*) – dość licznie występujący na całym obszarze
- Czerweończyk nieparek (*Lycaena dispar*) – na całym obszarze na wilgotnych łąkach i torfowiskach,
- Modraszek srebrnoplamek (*Plebejus argyromon*) – na kilku stanowiskach w okolicy Grudzi
- Ogończyk śliwowiec (*Satyrium pruni*) – jedyne znane stanowisko koło Mysłowa
- Strzępotek perełkowiec (*Coenonympha arcania*) – na całym obszarze, średnio liczny
- Rusałka żałobnik (*Nymphalis antiopa*) – na całym obszarze, niezbyt liczny
- Rusałka wierzbowiec (*Nymphalis polychloros*) – na całym obszarze, niezbyt liczny
- Pokłonnik osinowiec (*Limenitis populi*) – na całym obszarze, bardzo nielicznie
- Pokłonnik kamila (*Limenitis camilla*) – znane tylko 2 stanowiska: koło Wilczysk (stosunkowo liczny) i Woli Mysłowskiej (poj. osobniki)
- Mieniak strużnik (*Apatura ilia*) – na całym obszarze, średnio liczny
- Mieniak tęczowiec (*Apatura iris*) – na całym obszarze, średnio liczny
- Przeziernik osowiec (*Sesia apiformis*) – na 2 stanowiskach: koło Mysłowa i Wilczysk,

pojedyncze osobniki

- Zmrocznik gładysz (*Dilephila elpenor*) – wilgotne lasy w dolinie Wilgi i Świdra, pojedyncze osobniki
- Furczak gołąbek (*Macroglossum stellatarum*) – na całym obszarze, średnio liczny
- Zawisak borowiec (*Hyloicus pinastri*) – na całym obszarze, rzadki
- Polowiec szachownica (*Melangria galathea*) – na całym obszarze, rzadki

<i>Rusałka żałobnik (Nymphalis antiopa)</i>	<i>Pokłonnik kamila (Limenitis camilla)</i>
<i>Dostojka selene (Boloria selene)</i>	<i>Przeplatka atalia (Melitaea athalia)</i>
<i>Rusałka admirał (Vanessa atalanta)</i>	<i>Rusałka pokrzywnik (Aglais urticae)</i>
<i>Perłowiec/dostojka malinowiec (Argynnis paphia f.valesina)</i>	<i>Kraśnik sześcioplamek (Zygaena filipendulae)</i>
<i>Rusałka pawik (Aglais io)</i>	<i>Zmrocznik gładysz (Deilephila elpenor)</i>

(Chrząszcze):

- Biegacz skórzasty (*Carabus coriaceus*) – na całym obszarze, nieliczny
- Biegacz gajowy (*Carabus nemoralis*) – na całym obszarze, średnio liczny
- Przekrasek mróweczka (*Thanasimus formicarius*) – na całym obszarze, raczej rzadki
- Barciel pszczołowiec (*Trichodes apiarus*) – znany tylko z okolic Ciechomina (nieliczny)
- Borodziej cieśla (*Ergaster faber*) – rzadki, stanowiska koło Wilczysk, Mysłowa i Stoczka Łukowskiego
- Dyląg garbarz (*Prionus coriarius*) – rzadki, stanowiska koło Wilczysk, Starej Huty, Stoczka Łukowskiego i Mysłowa

Ciekawą grupą owadów związanych ze zbiornikami wodnymi są ważki. Występują one na terenie gminy stosunkowo licznie z uwagi na występujące tu liczne i zróżnicowane siedliska wodne i szuwarowe. Ważki są prawdziwymi drapieżnikami świata owadów! Mają doskonały wzrok i silne żuwaczki, którymi błyskawicznie uśmiercają i rozrywają swoje ofiary. Polują głównie na owady, które chwytają w locie wyposażonymi w długie i ostre szczeciny odnóżami. Aby złapać ofiarę w locie trzeba umieć ocenić kierunek i szybkość jej lotu i przewidzieć, z wyprzedzeniem, gdzie ofiara znajdzie się za chwilę. I z tym ważki radzą sobie perfekcyjnie! Są jednymi z najlepszych lotników wśród owadów! Potrafią latać we wszystkich kierunkach - przekraczając prędkość 10 m/s! Jako jedne z niewielu zwierząt opanowały lot wiszący! Warto zatem, wypoczywając nad wodą, poświęcić im chwilę uwagi, aby móc podziwiać ich niezwykłą zręczność w locie! Są jednocześnie bardzo wdzięcznym obiektem obserwacji, gdyż potrafią godzinami krążyć nad wybranym terenem - przez co nie wymagają od nas przemierzania znacznych odległości, jak ma to miejsce np. w przypadku obserwacji motyli.

<i>Ważka płaskobrzucha (Libellula depressa)</i>	<i>Szablak krwisty (Sympetrum sanguineum)</i>
<i>Ważka czteroplama (Libellula quadrimaculata)</i>	<i>Pałątka pospolita (Lestes sponsa)</i>

Niewątpliwie najciekawszym elementem entomofauny tego terenu jest występująca tu od niedawna modliszka zwyczajna (*Mantis religiosa*). Można ją spotkać od sierpnia do października, kiedy jest dostatecznie ciepło. Jej środowiskiem życia są łąki, polany i brzegi lasów. Poluje na inne owady lub pająki, siedząc nieruchomo na niskich roślinach i czekając, aż ofiara przybliży się na tyle, żeby można było chwycić ją parą przednich odnóży. Złapaną ofiarę zjada żywcem. Do niedawna w Polsce występowała tylko w części południowej na ciepłych i suchych stanowiskach. Obecnie można ją spotkać w całym kraju – w tym także w naszej gminie! Owad znajduje się w Polskiej Czerwonej Księdze, jako gatunek bardzo wysokiego ryzyka, i jest objęty ścisłą ochroną gatunkową! Warto zatem uważnie rozglądać się podczas naszych wędrówek bo spotkanie z modliszką dostarczy nam niezapomnianych wrażeń!

Modliszka zwyczajna (Mantis religiosa)

Innym pasjonującym gatunkiem owada, od niedawna spotykanym na naszym terenie, jest zadrzechnia (*Xylocopa*). Są to duże pszczoły o tęgiej budowie ciała, osiągające od 13 do 30 mm długości. Ubarwienie, zwłaszcza samic, jest zwykle ciemne i błyszczące - stąd często określane są "czarnymi pszczołami". W naszym kraju występują 2 gatunki z tego rodzaju: zadrzechnia fioletowa (*Xylocopa violacea*) i zadrzechnia czarnoroga (*Xylocopa valga*). Oba były do niedawna bardzo rzadkie w Polsce, spotykane na nielicznych stanowiskach – zadrzechnia fioletowa bardziej na zachodzie Polski, a czarnoroga – na wschodzie. Oba gatunki powracają do Polski głównie ze względu na zmiany klimatu. Nie bez znaczenia jest też lepszy stan zachowania martwych drzew - dlatego warto pozostawiać stare, próchniejące drzewa, bo jest to miejsce rozrodu nie tylko tych pszczoł, ale też wielu innych cennych gatunków. Warto pamiętać, że pszczoły tego rodzaju są objęte ścisłą ochroną gatunkową - są wpisane m.in. do Polskiej czerwonej księgi zwierząt! Do niedawna uważane za wymarłe, dziś znów mogą cieszyć nasze oczy! Pomóżmy im pozostać u nas już na stałe. Osoby chcące pomóc tym wspaniałym owadom mogą się tego dowiedzieć odwiedzając m.in. stronę Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi: [Ochrona pszczoły zadrzechni - materiał informacyjny](#). Naprawdę niewiele trzeba, aby stworzyć tym wspaniałym owadom dogodne warunki do życia!

--	--	--

Zadrzechnia (*Xylocopa* Sp.)

Życzymy miłego pobytu!

Osoby bliżej zainteresowane tematyką przyrody gminy Wola Mysłowska zapraszamy do kontaktu z Referatem Gospodarki, Rozwoju Gminy i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy Wola Mysłowska. UWAGA! NIE UDZIELAMY informacji o lokalizacji stanowisk roślin objętych ochroną gatunkową lub rzadkich na terenie gminy, a także o miejscach gniazdowania ptaków oraz miejscach rozrodu i wychowywania młodych innych chronionych gatunków zwierząt!

opracował: **Daniel Mikołajewski insp. ds. ochrony środowiska i obrony cywilnej
UG Wola Mysłowska**

Źródło: <https://wm2.itlu.pl/dla-turysty/walory-przyrodnicze-i-kulturowe/>

Wygenerowano: 2026-10-27 13:12 CET